DOMSTOLENS DOM (Tredje Afdeling)

14. oktober 2004 *

I sag C-39/02,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til protokollen af 3. juni 1971 vedrørende Domstolens fortolkning af konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, indgivet af Højesteret (Danmark) ved afgørelse af 8. februar 2002, indgået til Domstolen den 13. februar 2002, i sagen:

Mærsk Olie & Gas A/S

mod

Firma M. de Haan en W. de Boer,

har

DOMSTOLEN (Tredje Afdeling)

sammensat af A. Rosas, som fungerende formand for Tredje Afdeling, og dommerne R. Schintgen (refererende dommer) og N. Colneric,

* Processprog: dansk.

generaladvokat: P. Léger
justitssekretær: assisterende justitssekretær H. von Holstein,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 1. april 2004,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Mærsk Olie & Gas ved advokat S. Johansen

— Firma M. de Haan en W. de Boer ved advokat J.-E. Svensson

— den nederlandske regering ved H.G. Sevenster og J. van Bakel, som befuldmægtigede

— Det Forenede Kongeriges regering ved P. Ormond, som befuldmægtiget, bistået af barrister M.A. Layton

— Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved N. B. Rasmussen og A.-M. Rouchaud, som befuldmægtigede,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse i retsmødet den 13. juli 2004,

afsagt følgende

Dom

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 21, 25 og 27 i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager (EFT 1978 L 304, s. 17), som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse (EFT L 304, s. 1, og — den ændrede tekst — s. 77, herefter »Bruxelles-konventionen«).

2 Anmodningen er blevet indgivet inden for rammerne af en sag mellem selskabet Mærsk Olie & Gas A/S (herefter »Mærsk«) og interessentselskabet M. de Haan en W. de Boer (herefter »rederne«) om erstatning for skade, som hævdes at være forårsaget på rørledninger udlagt i Nordsøen af et fartøj, der tilhører rederne.

Retsforskrifter

Konventionen af 1957 om begrænsning af rederes ansvar

3 Artikel 1, stk. 1, i den internationale konvention af 10. oktober 1957 om begrænsning af rederes ansvar (International Transport Treaties, suppl. 1-10, januar

1986, s. 81 (jf. Danmarks Traktater, 1968, s. 69), herefter »1957-konventionen«) bestemmer, at ejeren af et skib kan begrænse sit ansvar for så vidt angår krav, der opstår som følge af en af de årsager, der opregnes i konventionen, medmindre den begivenhed, der har givet anledning til kravet, skyldes ejerens egen fejl eller forsømmelse. Blandt de opregnede årsager nævnes i litra b) beskadigelse af anden ejendom forårsaget ved en handling, forsømmelse eller fejl, begået af personer om bord i skibet, som er opstået i forbindelse med navigeringen af skibet.

4 I henhold til konventionens artikel 3, stk. 1, beregnes ansvarsbegrænsningsbeløbet i forhold til skibets drægtighed og varierer efter skadens art. I tilfælde, hvor den skadegørende begivenhed kun har givet anledning til tingskade, kan ejerens ansvar begrænses til 1 000 poincaréfrancs pr. ton af skibets drægtighed.

5 Når de samlede krav, som opstår ved en og samme hændelse, overstiger de således fastsatte ansvarsgrænser, følger det af nævnte konventions artikel 2, stk. 2 og 3, at det til disse ansvarsgrænser svarende samlede beløb kan etableres som en særskilt begrænsningsfond, som kun må benyttes til dækning af krav, med hensyn til hvilke ansvarsbegrænsning kan påberåbes. Denne fond fordeles i overensstemmelse med artikel 3, stk. 2, »mellem fordringshaverne [...] i forhold til størrelsen af deres anerkendte krav«.

6 I henhold til 1957-konventionens artikel 1, stk. 7, skal »[d]en omstændighed, at ansvarsbegrænsning påberåbes, [...] ikke anses for en indrømmelse af ansvar«.

7 Konventionens artikel 4 bestemmer:

»[...] reglerne om oprettelse og fordeling af den eventuelle begrænsningsfond og alle procedureregler [skal] være underkastet den nationale lovgivning i den stat, i hvilken fonden oprettes.«

8 Det fremgår af sagen, at Kongeriget Nederlandene var bundet af 1957-konventionen på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen.

Bruxelles-konventionen

9 Det fremgår af Bruxelles-konventionens præambel, at konventionen har til formål at lette gensidig anerkendelse og fuldbyrdelse af retsafgørelser i overensstemmelse med artikel 293 EF og inden for Fællesskabet at styrke retsbeskyttelsen for de der bosiddende personer. Det fremgår ligeledes af præamblen, at det med henblik herpå er nødvendigt at fastlægge den internationale kompetence for de kontraherende staters retter.

10 Bruxelles-konventionens artikel 2 indeholder hovedreglen, hvorefter det er retterne i den kontraherende stat, hvor sagsøgte har bopæl, der har kompetencen. Konventionens artikel 5 bestemmer, at en person »i sager om erstatning uden for kontrakt« kan sagsøges »ved retten på det sted, hvor skadetilføjelsen er foregået«.

11 I Bruxelles-konventionens artikel 6a tilføjes følgende:

»Retten i en kontraherende stat, der i henhold til denne konvention har kompetence til at afgøre sager om ansvar i forbindelse med brugen eller driften af et skib, eller enhver anden ret, som i henhold til lovgivningen i den pågældende stat træder i stedet for førstnævnte ret, afgør også krav om begrænsning af dette ansvar.«

12 Bruxelles-konventionen har endvidere til formål at undgå indbyrdes modstridende afgørelser. Det bestemmes således i konventionens artikel 21 vedrørende litispendens:

»Såfremt krav, der har samme genstand og hviler på samme grundlag, fremsættes mellem de samme parter for retter i forskellige kontraherende stater, skal enhver anden ret end den, ved hvilken sagen først er anlagt, på embeds vegne erklære sig inkompetent til fordel for denne ret.

Den ret, som herefter skulle erklære sig inkompetent, kan udsætte afgørelsen, såfremt den anden rets kompetence bestrides.«

13 Konventionens artikel 22 bestemmer desuden:

»Såfremt krav, som er indbyrdes sammenhængende, fremsættes for retter i forskellige kontraherende stater, og sagerne verserer for disse retter i første instans, kan enhver anden ret end den, ved hvilken sagen først er anlagt, udsætte afgørelsen.

Denne ret kan ligeledes på begæring af en af parterne erklære sig inkompetent, forudsat at dens lovgivning tillader forening af indbyrdes sammenhængende krav, og at den ret, ved hvilken sagen først er anlagt, er kompetent til at påkende begge krav.

Ved indbyrdes sammenhængende krav forstås i denne artikel krav, der er så snævert forbundne, at det er ønskeligt at behandle og påkende dem samtidigt for at undgå uforenelige afgørelser i tilfælde af, at kravene blev påkendt hver for sig.«

14 For så vidt angår anerkendelse bestemmer konventionens artikel 25:

»I denne konvention forstås ved »retsafgørelse« enhver afgørelse truffet af en ret i en kontraherende stat, uanset hvorledes den betegnes, såsom dom, kendelse eller fuldbyrdelsesordre, herunder justitssekretærens fastsættelse af sagsomkostninger.«

15 Bruxelles-konventionens artikel 26, stk. 1, bestemmer:

»Retsafgørelser, der er truffet i en kontraherende stat, skal anerkendes i de øvrige kontraherende stater, uden at der stilles krav om anvendelse af en særlig fremgangsmåde.«

16 Imidlertid følger det af artikel 27, at:

»En retsafgørelse kan ikke anerkendes:

[...]

2) såfremt det indledende processkrift i sagen eller en tilsvarende retsakt ikke forskriftsmæssigt er blevet forkyndt eller meddelt den udeblevne sagsøgte i så god tid, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen

[...]«

17 Artikel IV i protokollen til Bruxelles-konventionen lyder:

»De inden- og udenretslige dokumenter [...] som skal meddeles eller forkyndes for personer, der befinder sig inden for en anden kontraherende stats område, skal fremsendes i overensstemmelse med de fremgangsmåder, der er fastsat ved konventioner eller aftaler indgået mellem de kontraherende stater.

[...]«

Tvisten i hovedsagen og de præjudicielle spørgsmål

18 I maj 1985 udlagde Mærsk en olie- og en gasledning i Nordsøen. I løbet af juni 1985 fiskede et skib tilhørende rederne i nærheden af rørledningerne. Mærsk konstaterede, at disse var blevet beskadiget.

19 Ved skrivelse af 3. juli 1985 til rederne oplyste Mærsk dem om, at Mærsk anså dem for ansvarlige for disse skader. Omkostningerne ved reparationen af rørledningerne blev opgjort til 1 700 019,00 USD og 51 961,58 GBP.

20 Den 23. april 1987 indgav rederne begæring om ansvarsbegrænsning til Arrondissementsrechtbank Groningen (Nederlandene), som er retten på det sted, hvor deres fartøj var indregistreret. Den 27. maj 1987 afsagde retten kendelse, hvorved det blev fastslået, at redernes hæftelse foreløbigt var begrænset til et beløb på 52 417,40 NLG, og de blev pålagt at deponere dette beløb plus 10 000 NLG for at dække retsomkostningerne. Ved telex af 5. juni 1987 fra redernes advokater fik Mærsk meddelelse om denne kendelse.

21 Den 20. juni 1987 anlagde Mærsk erstatningssag mod rederne ved Vestre Landsret (Danmark).

22 Den 24. juni 1987 appellerede Mærsk til Gerechtshof Leeuwarden (Nederlandene) kendelsen afsagt af Arrondissementsrechtbank Groningen, med påstand om, at det blev fastslået, at retten ikke havde den fornødne kompetence. Den 6. januar 1988 stadfæstede den nederlandske appelret førsteinstansens kendelse, bl.a. under henvisning til Bruxelles-konventionens artikel 2 og 6a. Mærsk iværksatte ikke kassationsanke.

23 Ved rekommanderet skrivelse af 1. februar 1988 fra likvidator fik Mærsks advokat oplysning om rettens kendelse om oprettelse af en ansvarsbegrænsningsfond. Ved skrivelse af 25. april 1988 opfordrede likvidatoren Mærsk til at anmelde sit krav.

24 Mærsk efterkom ikke opfordringen, men valgte at forfølge sagen ved den danske ret. Da der ikke var blevet anmeldt yderligere krav fra skadelidte, blev det beløb, som var deponeret hos den nederlandske ret, udbetalt til rederne i december 1988.

25 Ved afgørelse af 27. april 1988 fastslog Vestre Landsret, at de nederlandske afgørelser af 27. maj 1987 og 6. januar 1988 måtte anses for retsafgørelser i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i Bruxelles-konventionens artikel 25, idet Mærsk under sagen havde haft mulighed for at fremkomme med sine indsigelser.

26 Vestre Landsret fandt, at den nederlandske procedure og sagen anlagt i Danmark vedrørte samme parter, havde samme genstand og hvilede på samme grundlag, og at denne konklusion ikke blev ændret af det forhold, at Mærsk havde afstået fra at varetage sine interesser i forbindelse med ansvarsbegrænsningsproceduren. Vestre Landsret fastslog på dette grundlag, at betingelserne i Bruxelles-konventionens artikel 21 for at fastslå, der foreligger et tilfælde af litispendens, var opfyldt.

27 Under henvisning til, at den nederlandske procedure var indledt først (den 23.4.1987), og til, at Arrondissementsrechtbank Groningen havde fastslået, at den havde den fornødne kompetence til at træffe afgørelse, hvilket blev bekræftet efter appel, erklærede Vestre Landsret sig inkompetent til fordel for den nederlandske ret i medfør af Bruxelles-konventionens artikel 21, stk. 2.

28 Mærsk appellerede afgørelsen til Højesteret.

29 Da Højesteret finder, at sagen rejser spørgsmål om fortolkningen af Bruxelleskonventionens artikel 21, 25 og 27, har den besluttet at udsætte sagen og at forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»1) Udgør en procedure om at oprette en ansvarsbegrænsningsfond efter begæring fra en reder i henhold til [1957-konventionen] en sag i domskonventionens artikel 21's forstand, når det af begæringen fremgår ved navns nævnelse, hvem der som potentielle skadelidte ville kunne blive berørt heraf?

2) Er en beslutning om at oprette en ansvarsbegrænsningsfond efter de i 1986 gældende hollandske processuelle regler en retsafgørelse i domskonventionens artikel 25's forstand?

3) Kan en begrænsningsfond, der blev oprettet den 27. maj 1987 af en hollandsk domstol efter de dagældende hollandske processuelle regler uden forudgående forkyndelse for en berørt kreditor, i dag i forhold til den pågældende kreditor nægtes anerkendelse i en anden medlemsstat efter domskonventionens artikel 27, nr. 2?

4) Hvis spørgsmål 3 besvares bekræftende, afskærer det så den pågældende kreditors adgang til at påberåbe sig artikel 27, nr. 2, at den pågældende i den medlemsstat, der har oprettet begrænsningsfonden, efterfølgende har indbragt kompetencespørgsmålet for en højere ret uden at have gjort indsigelse om forkyndelsesmangler gældende?«

Om det første præjudicielle spørgsmål

30 Med sit første spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplyst, om en begæring indgivet til en ret i en kontraherende stat af en reder om oprettelse af en ansvarsbegrænsningsfond, hvori det angives, hvem der er den potentielle skadelidte, på den ene side, og et erstatningssøgsmål anlagt ved en ret i en anden kontraherende stat af denne skadelidte mod rederne, på den anden side, er krav, der har samme genstand og hviler på samme grundlag, fremsat mellem de samme parter, i Bruxelles-konventionens artikel 21's forstand.

31 Det bemærkes indledningsvis, at Bruxelles-konventionens artikel 21, sammen med artikel 22 om indbyrdes sammenhængende krav, er indeholdt i konventionens afsnit II, afdeling 8, som af hensyn til retsplejen inden for Fællesskabet har til formål at undgå, at der verserer parallelle sager for retterne i forskellige kontraherende stater, og at der eventuelt træffes uforenelige afgørelser. Denne bestemmelse har således til formål så vidt muligt og straks fra starten at forhindre en situation som den, der er omhandlet i konventionens artikel 27, nr. 3, nemlig at en afgørelse ikke kan anerkendes, fordi den er uforenelig med en afgørelse mellem de samme parter truffet i den stat, som begæringen rettes til (jf. dom af 8.12.1987, sag 144/86, Gubisch Maschinenfabrik, Sml. s. 4861, præmis 8, og af 9.12.2003, sag C-116/02, Gasser, Sml. I, s. 14693, præmis 41).

32 Det følger heraf, at artikel 21 for at opfylde disse målsætninger skal fortolkes vidt, således at den principielt omfatter alle tilfælde af litispendens for retterne i de kontraherende stater uden hensyn til parternes bopæl (jf. dom af 27.6.1991, sag C-351/89, Overseas Union Insurance m.fl., Sml. I, s. 3317, præmis 16, og Gasser-dommen, præmis 41).

33 I det foreliggende tilfælde er det ubestridt, at proceduren om oprettelse af en ansvarsbegrænsningsfond som den, der er iværksat ved den nederlandske ret, har til formål at gøre det muligt for en reder, som kan ifalde ansvar i et af de tilfælde, der er nævnt i 1957-konventionens artikel 1, stk. 1, at begrænse sit ansvar til et beløb beregnet i overensstemmelse med denne konventions artikel 3, således at kreditorerne ikke for samme skadegørende handling kan rejse krav mod rederen med hensyn til andre beløb end dem, de kan få tildelt inden for rammerne af denne procedure.

34 En sådan begæring om oprettelse af en ansvarsbegrænsningsfond er utvivlsomt et krav som omhandlet i Bruxelles-konventionens artikel 21. Ikke desto mindre skal det desuden undersøges, om kravet har samme genstand og hviler på samme grundlag som et erstatningssøgsmål anlagt af skadelidte mod rederen ved retterne i en anden kontraherende stat, og om disse krav er fremsat mellem de samme parter. Disse tre kumulative betingelser skal være opfyldt, for at der foreligger et tilfælde af litispendens som omhandlet i nævnte artikel 21.

35 For det første er det klart, at de omhandlede krav ikke har samme genstand. Mens et erstatningssøgsmål har til formål at fastslå sagsøgtes ansvar, har begæringen om ansvarsbegrænsning til formål at sikre, at det ansvar, som en reder eventuelt kan ifalde, begrænses til et beløb beregnet i henhold til 1957-konventionen, idet det bemærkes, at nævnte konventions artikel 1, stk. 7, bestemmer, at »[d]en omstændighed, at ansvarsbegrænsning påberåbes, skal ikke anses for en indrømmelse af ansvar«.

36 Den omstændighed, at likvidator inden for rammerne af proceduren om oprettelse af en ansvarsbegrænsningsfond verificerer kravene, eller videre, at debitor kan gøre indsigelser mod disse, kan ikke ændre denne konklusion. Domstolen har således fastslået, at med henblik på undersøgelsen af, om to krav har samme genstand som

omhandlet i Bruxelles-konventionens artikel 21, skal der i overensstemmelse med ordlyden af denne artikel udelukkende tages hensyn til de respektive sagsøgeres krav i hver af sagerne, og ikke de indsigelser, der eventuelt gøres gældende af en sagsøgt (dom af 8.5.2003, sag C-111/01, Gantner Electronic, Sml. I, s. 4207, præmis 26).

37 For det andet kan kravene heller ikke anses for at hvile på samme grundlag som omhandlet i konventionens artikel 21.

38 Eftersom kravets »grundlag« er de faktiske omstændigheder og den retsregel, der påberåbes til støtte for kravet (jf. dom af 6.12.1994, sag C-406/92, Tatry, Sml. I, s. 5439, præmis 39), skal det bemærkes, at selv hvis det antages, at de faktiske omstændigheder, der ligger til grund for de to procedurer, er identiske, er de retsregler, som ligger til grund for hvert af de to omtvistede krav, forskellige, således som det er blevet anført af Mærsk og Kommissionen samt af generaladvokaten i punkt 41 i forslaget til afgørelse. Erstatningssøgsmålet er nemlig anlagt på grundlag af reglerne om erstatning uden for kontrakt, mens begæringen om oprettelse af en ansvarsbegrænsningsfond er fremsat på grundlag af 1957-konventionen og den nederlandske lovgivning, der gennemfører den i national ret.

39 Følgelig skal det fastslås, uden at det er nødvendigt at undersøge den tredje betingelse om samme parter, at da der ikke er tale om krav, der har samme genstand og hviler på samme grundlag, foreligger der ikke et tilfælde af litispendens som omhandlet i Bruxelles-konventionens artikel 21 mellem en procedure om oprettelse af en ansvarsbegrænsningsfond for en reder, såsom den, der er iværksat i hovedsagen ved en nederlandsk ret, og et erstatningssøgsmål anlagt ved den forelæggende ret.

40 Denne konklusion er, således som det er blevet anført af Det Forenede Kongeriges regering samt af generaladvokaten i punkt 45 i forslaget til afgørelse, i princippet ikke til hinder for anvendelsen af Bruxelles-konventionens artikel 22. Krav såsom de krav, der omhandles i hovedsagen, er så snævert forbundne, at de kan anses for at være indbyrdes sammenhængende krav som omhandlet i artikel 22, stk. 3, således at den ret, ved hvilken sagen senere er anlagt, kan udsætte afgørelsen.

41 Det er imidlertid hverken nødvendigt i det foreliggende tilfælde at tage stilling til betingelserne for anvendelse af Bruxelles-konventionens artikel 22, eller nærmere bestemt at tage stilling til, hvilken ret der i denne sammenhæng måtte anses for at være den ret, ved hvilken sagen først er anlagt, fordi det fremgår af forelæggelseskendelsen, at proceduren ved Arrondissementsrechtbank Groningen er endeligt afsluttet, og at det beløb, som var blevet deponeret hos Arrondissementsrechtbank Groningen, blev udbetalt til rederne i december 1988, da der ikke var blevet anmeldt yderligere krav fra skadelidte. Under disse omstændigheder eksisterer der ikke længere »indbyrdes sammenhængende krav« som omhandlet i konventionens artikel 22.

42 I lyset af ovenstående skal det første spørgsmål besvares med, at en begæring indgivet til en ret i en kontraherende stat af en reder om oprettelse af en ansvarsbegrænsningsfond, hvori det angives, hvem der er den potentielle skadelidte, på den ene side, og et erstatningssøgsmål anlagt ved en ret i en anden kontraherende stat af denne skadelidte mod rederne, på den anden side, ikke skaber et tilfælde af litispendens i Bruxelles-konventionens artikel 21's forstand.

Om det andet præjudicielle spørgsmål

43 Med sit andet spørgsmål ønsker den forelæggende ret oplyst, om en beslutning om at oprette en ansvarsbegrænsningsfond som den i hovedsagen omhandlede er en retsafgørelse i Bruxelles-konventionens artikel 25's forstand.

44 Det bemærkes, at i henhold til ordlyden af nævnte artikel 25 forstås ved »retsafgørelse« i denne konvention »enhver afgørelse truffet af en ret i en kontraherende stat, uanset hvorledes den betegnes«.

45 Som Domstolen allerede har fastslået (jf. dom af 2.6.1994, sag C-414/92, Solo Kleinmotoren, Sml. I, s. 2237, præmis 17), skal en retsakt for at kunne kvalificeres som en »retsafgørelse« i konventionens forstand være udstedt af et judicielt organ, der har sæde i en kontraherende stat, og som har kompetence til at træffe afgørelse i stridsspørgsmål mellem parterne.

46 Således som det anføres i rapporten om Bruxelles-konventionen (EFT 1979 C 59, s. 71, punkt 184), er denne konventions artikel 25 ikke begrænset til afgørelser, der afslutter behandlingen i en instans. Bestemmelsen omfatter også retternes foreløbige afgørelser.

47 Følgelig er en afgørelse, såsom kendelsen afsagt den 27. maj 1987 af Arrondissementsrechtbank Groningen, hvorved redernes hæftelse foreløbigt blev begrænset til et bestemt beløb, omfattet af Bruxelles-konventionens artikel 25.

48 Mærsk har imidlertid gjort gældende, at denne kendelse ikke kan anses for at være en retsafgørelse i denne artikels forstand, fordi den blev afsagt efter en ikke-kontradiktorisk procedure.

49 Denne indsigelse kan ikke tiltrædes.

50 Det er ganske vist korrekt, at det følger af fast retspraksis, at konventionen i det væsentlige tager sigte på retsafgørelser, der, før der indgives begæring om anerkendelse eller fuldbyrdelse heraf i en anden stat end domsstaten, i domsstaten på den ene eller anden betingelse er blevet truffet eller har kunnet træffes efter en kontradiktorisk sagsbehandling (dom af 21.5.1980, sag 125/79, Denilauer, Sml. s. 1553, præmis 13), men det må i dette tilfælde fastslås, at selv om den nederlandske rets kendelse blev afsagt efter et første ikke-kontradiktorisk trin i proceduren, kunne den være gjort til genstand for kontradiktorisk behandling forud for, at den søgtes anerkendt og begæredes fuldbyrdet i medfør af konventionen (jf. ligeledes i denne retning dom af 13.7.1995, sag C-474/93, Hengst Import, Sml. I, s. 2113, præmis 14).

51 Det fremgår således af sagen, at en sådan kendelse først får virkning, efter at den er meddelt kreditorerne, som herefter kan fremsætte indsigelser med henblik på ved den ret, der har afsagt kendelsen, at anfægte såvel debitors ret til ansvarsbegrænsning som størrelsen af denne begrænsning. Endvidere kan kreditorerne appellere kendelsen og inden for rammerne af appelsagen anfægte kompetencen for den ret, der har afsagt kendelsen, hvilket i øvrigt skete i hovedsagen.

52 I lyset af ovenstående skal det andet præjudicielle spørgsmål besvares med, at en beslutning om at oprette en ansvarsbegrænsningsfond som den i hovedsagen omhandlede er en retsafgørelse i Bruxelles-konventionens artikel 25's forstand.

Om det tredje og fjerde præjudicielle spørgsmål

53 Med sit tredje og fjerde spørgsmål, som undersøges samlet, ønsker den forelæggende ret oplyst, om en beslutning om oprettelse af en ansvarsbegrænsningsfond uden forudgående forkyndelse for den berørte kreditor kan nægtes anerkendt i en anden kontraherende stat i medfør af Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 2, herunder når kreditor har appelleret denne beslutning med påstand om, at den ret, der har truffet beslutningen, savner kompetence, uden imidlertid at have gjort indsigelse om manglende forkyndelse af det indledende processkrift i sagen gældende.

54 Det bemærkes, at konventionens artikel 27 opregner de betingelser, der gælder for anerkendelse i en kontraherende stat af retsafgørelser afsagt i en anden kontraherende stat. Ifølge Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 2, skal anerkendelse nægtes, »såfremt det indledende processkrift i sagen eller en tilsvarende retsakt ikke forskriftsmæssigt er blevet forkyndt eller meddelt den udeblevne sagsøgte i så god tid, at han har kunnet varetage sine interesser under sagen«.

55 Formålet med konventionens artikel 27, nr. 2, er efter fast retspraksis at sikre, at en retsafgørelse ikke anerkendes eller fuldbyrdes på grundlag af konventionen, hvis sagsøgte ikke har haft mulighed for at varetage sine interesser under sagen for retten i domsstaten (dom af 16.6.1981, sag 166/80, Klomps, Sml. s. 1593, præmis 9, og af 21.4.1993, sag C-172/91, Sonntag, Sml. I, s. 1963, præmis 38, samt Hengst Import-dommen, præmis 17).

56 Det følger heraf, at retsafgørelsen kun kan nægtes anerkendt af de i Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 2, anførte grunde, når sagsøgte ikke har givet møde i den sag, hvori retsafgørelsen er truffet. Bestemmelsen kan derfor ikke påberåbes, når sagsøgte har givet møde, i det mindste ikke, hvis han er blevet underrettet om omstændighederne i sagen og har fået lejlighed til at varetage sine interesser (Sonntag-dommen, præmis 39).

57 I det forelæggende tilfælde skal det fastslås, at Mærsk aldrig har givet møde i proceduren om oprettelse af ansvarsbegrænsningsfonden. Ganske vist appellerede Mærsk kendelsen af 27. maj 1987. Som generaladvokaten har anført i punkt 60 i forslaget til afgørelse, kan en sådan appel, som kun har vedrørt spørgsmålet om kompetence for den ret, der har afsagt kendelsen, imidlertid ikke anses for at svare til, at sagsøgte har givet møde i proceduren om begrænsning af redernes ansvar til et vist beløb. Sagsøgte må følgelig anses for udebleven som omhandlet i konventionens artikel 27, nr. 2.

58 Under disse omstændigheder skal det indledende processkrift i sagen i overensstemmelse med sidstnævnte bestemmelse være forkyndt forskriftsmæssigt og i god tid for Mærsk for at beslutningen om oprettelse af en ansvarsbegrænsningsfond kan anerkendes i henhold til Bruxelles-konventionen.

59 Der skal herved tages hensyn til enkelthederne ved proceduren om oprettelse af en ansvarsbegrænsningsfond som fastlagt ved nederlandsk ret. Inden for rammerne af denne procedure afsiges der først midlertidigt en kendelse af retten, hvorved ansvarsbeløbet foreløbigt begrænses, efter afslutningen af en ensidig procedure, for dernæst at blive gjort til genstand for en kontradiktorisk procedure, således som beskrevet i denne doms præmis 50. En sådan kendelse skal anses for at svare til det indledende processkrift i sagen som omhandlet i konventionens artikel 27, nr. 2.

60 Det fremgår for det første af sagen, at den likvidator, der blev udpeget af Arrondissementsrechtbank Groningen, ved rekommanderet skrivelse af 1. februar 1988 oplyste Mærsk om indholdet af kendelsen af 27. maj 1987, og for det andet, at en sådan meddelelse, efter den nederlandske regerings oplysninger, er forskriftsmæssig i henhold til nederlandsk ret og konventionen om forkyndelse i udlandet af retslige og udenretslige dokumenter i sager om civile eller kommercielle spørgsmål, undertegnet i Haag den 15. november 1965, som var bindende for Kongeriget

Nederlandene og Kongeriget Danmark på tidspunktet for de faktiske omstændigheder i hovedsagen.

61 Det tilkommer retten i fuldbyrdelsesstaten at tage stilling til, om denne forkyndelse var forskriftsmæssig og blev foretaget i så god tid, at sagsøgte har kunnet varetage sine interesser under sagen under hensyn til alle faktiske omstændigheder i sagen (jf. Klomps-dommen, præmis 20, samt dom af 11.6.1985, sag 49/84, Debaecker og Plouvier, Sml. s. 1779, præmis 31).

62 På grundlag af ovenstående bemærkninger skal det tredje og fjerde spørgsmål besvares med, at en beslutning om oprettelse af en ansvarsbegrænsningsfond uden forudgående forkyndelse for den berørte kreditor ikke kan nægtes anerkendt i en anden kontraherende stat i medfør af Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 2, selv når kreditor har appelleret denne beslutning med påstand om, at den ret, der har truffet beslutningen, savner kompetence, på betingelse af, at beslutningen er blevet forkyndt eller meddelt forskriftsmæssigt og i god tid for sagsøgte.

Sagens omkostninger

63 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den nationale ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, der er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

På grundlag af disse præmisser kender Domstolen (Tredje Afdeling) for ret:

1) **En begæring indgivet til en ret i en kontraherende stat af en reder om oprettelse af en ansvarsbegrænsningsfond, hvori det angives, hvem der er den potentielle skadelidte, på den ene side, og et erstatningssøgsmål anlagt ved en ret i en anden kontraherende stat af denne skadelidte mod rederne på den anden side, skaber ikke et tilfælde af litispendens i den forstand, hvori udtrykket er anvendt i artikel 21 i konventionen af 27. september 1968 om retternes kompetence og om fuldbyrdelse af retsafgørelser i borgerlige sager, herunder handelssager, som ændret ved konventionen af 9. oktober 1978 om Kongeriget Danmarks, Irlands og Det Forenede Kongerige Storbritannien og Nordirlands tiltrædelse.**

2) **En beslutning om at oprette en ansvarsbegrænsningsfond som den i hovedsagen omhandlede er en retsafgørelse i Bruxelles-konventionens artikel 25's forstand.**

3) **En beslutning om oprettelse af en ansvarsbegrænsningsfond uden forudgående forkyndelse for den berørte kreditor kan ikke nægtes anerkendt i en anden kontraherende stat i medfør af Bruxelles-konventionens artikel 27, nr. 2, selv når kreditor har appelleret denne beslutning med påstand om, at den ret, der har truffet beslutningen, savner kompetence, på betingelse af, at beslutningen er blevet forkyndt eller meddelt forskriftsmæssigt og i god tid for sagsøgte.**

Underskrifter.